

DOI: 10.21802/artm.2019.2.10.132.
УДК 378.147+614.253.4

РОЛЬ ВИРОБНИЧОЇ ЛІКАРСЬКОЇ ПРАКТИКИ З ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ ДЛЯ ОПАНУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ СТУДЕНТАМИ П'ЯТОГО КУРСУ МЕДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ

Т.В. Мергель¹, У.В. Юсипчук¹, Н.В. Савчук¹, О.Р. Сарапук¹, В.Ю. Юсипчук², І.В. Сарапук³

Івано-Франківський національний медичний університет,

¹кафедра внутрішньої медицини №2 та медсестринства,

²кафедра фармації, ³кафедра пропедевтики внутрішньої медицини, м. Івано-Франківськ, Україна,

ORCID ID: 0000-0002-8017-3475, ORCID ID: 0000-0002-7881-0252,

ORCID ID: 0000-0002-8885-5796, ORCID ID: 0000-0002-9156-8261,

ORCID ID: 0000-0001-9844-0319, ORCID ID: 0000-0001-8250-5843,

e-mail: t.merhel@gmail.com

Резюме. У статті показано, яке важливе значення відіграє виробнича практика з внутрішньої медицини для студентів п'ятого курсу медичного факультету в майбутній професійній діяльності.

Виробнича практика забезпечує розвиток знань та практичних навиків студентів та здійснюється згідно з сучасними вимогами Болонської системи. Проведення підсумкового контролю відображає ступінь оволодіння навичками самостійного обстеження та лікування хворих та безпосередньої підготовки до державної атестації, що відіграє вирішальну роль для інтеграції умінь та навичок. Доведено, що оволодіти практичними навичками студент може лише на пацієнті, тобто вивчення спеціальності має відбуватися в умовах, наближених до професійної діяльності. Показано, що проведення виробничої практики здійснюється за концепцією постійної співпраці викладачів кафедри (керівників практики) та студентів. Керівники практики належну увагу надають формуванню клінічного мислення у студентів, відпрацюванню практичних навиків, засвоєнню культури спілкування з ними. Важливим для студентів є той факт, що проходження виробничої практики у студентів п'ятого курсу медичного факультету здійснюється впродовж семестру на базі поліклінік міста, що забезпечує тіснішу співпрацю студентів із керівниками зі сторони викладачів кафедри.

Отже, виробнича практика дозволяє закріпити практичні навички, отримані у процесі навчання, виробити здатність до прийняття самостійного рішення в питаннях діагностики і лікування, освоїти порядок оформлення медичної документації, оволодіти правилами деонтології та медичної етики.

Ключові слова: внутрішня медицина, виробнича практика, практичні навички, поточний контроль, підсумковий модульний контроль.

Вступ. Основне завдання, яке держава ставить перед будь-яким вищим навчальним закладом, – це провадження освітньої діяльності на високому рівні з метою забезпечення високої якості підготовки фахівців. Всесвітня організація охорони здоров'я визначає сучасного висококваліфікованого лікаря як особу, яка «надає допомогу, приймає рішення, спілкується, керує та враховує інтереси й потреби суспільства». Основним принципом підготовки такого фахівця є використання інноваційних технологій навчання на всіх етапах навчання [4].

Обґрунтування дослідження. Велика увага у сучасній національній вищій школі надається модернізації і реформуванню, відповідно до вимог Болонського процесу. Метою сучасної освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства [1, с.9]. Нові технології не завжди здатні змінити культуру користування ними та поведінку користувачів. Одночасно, впровадження кредитно-модульної організації навчального процесу передбачає інтенсифікацію, конкретизацію і систематизацію засвоєння навчального матеріалу, підвищення мотивації у студентів, акцентування самостійної роботи. Організація та ефективність самостійної підготовки

на клінічних кафедрах залежить від фаховості викладачів, матеріально-технічного забезпечення та клінічної бази [2, с.47]. Сучасний навчальний процес є багатогранною системою взаємодії викладача та студента, які спрямовані на опрацювання та вдосконалення інформації знань та умінь з предмету. Він є складним видом інтелектуальної праці, який потребує прикладання великих зусиль та затрат часу. Тенденції студентської мобільності яскраво характеризують міжнародну привабливість та конкурентноспроможність систем вищої освіти різних країн [5, с.164]. Згідно з рейтингом (з 2012 р.) у світі лідирує система вищої освіти США [6]. Система фундаментальної науки та освіти набули всеосяжного впливу на економіку як всередині країни, так і за її межами [7]. На цей час впровадження кредитно-модульної системи потребує диференційованого підходу до реорганізації та реструктуризації існуючої системи навчального процесу. Світове співтовариство беззастережно визнає якість освіти головною метою, пріоритетом розвитку суспільства [3, с.33]. Велике значення має розвиток духовності, моральності та гуманізації, формування емпатійності у процесі професійної підготовки. У сучасній системі підготовки майбутніх лікарів на

першому місці повинні бути клініка та хворий. Методи дослідження не повинні замінити клінічного мислення.

У зв'язку з введенням нових Стандартів вищої медичної освіти, нових робочих програм дисципліни «Виробнича лікарська практика з внутрішньої медицини» для студентів медичного факультету, що навчаються за спеціальностями: «Лікувальна справа», «Педіатрія», а також скороченням навчальних годин для аудиторної та збільшенням годин позааудиторної роботи, постало питання впровадження нових професійних та прогресивних методів викладання.

Мета роботи. Проведення аналізу ролі виробничої практики для майбутньої професії студентів медичного факультету.

Матеріали та методи. В організації своєї діяльності кафедра внутрішньої медицини №2 та медсестринства утверджує традиції, що були започатковані класиками пропедевтичної терапії: клінічне навчання студента з обов'язковою участю пацієнта, поєднання фізичних, лабораторних та інструментальних методів обстеження в клінічній підготовці майбутнього медика, самостійна робота студента безпосередньо біля ліжка хворого, формування деонтологічних засад і розвиток клінічного мислення на основі аналізу проявів хвороби, впровадження новітніх методів діагностики та лікування в практичну медицину.

Виробнича лікарська практика з внутрішньої медицини проводиться упродовж навчального року. Викладачі кафедри здійснюють загальне керівництво, проводять консультативно-пояснювальну роботу серед лікарів-кураторів і студентів, здійснюють контроль роботи студентів.

Саме оптимізація методики проведення виробничої практики з внутрішньої медицини передбачає наближення практичного тренінгу до життєвих реалій. Сучасна підготовка фахівців вимагає рішучого переходу від інформаційно-пояснювального навчання до інноваційно-дієвого, що забезпечить вільну пошукову діяльність студента та опанування практичних навичок. Практично орієнтоване навчання майбутнього сімейного лікаря опирається на методику постійної активної взаємодії, тобто «навчання у співпраці» [2]. Базова технологія аналізу ситуації та її оптимізовані варіанти – це один з найбільш ефективних методів активування пізнавальної діяльності студентів, котрий розвиває здатність до аналізу життєвих і професійних завдань. У кабінетах амбулаторії загальної практики/сімейної медицини, зустрічаючись із конкретною ситуацією, студент повинен навчитися оперативно визначати наявність проблеми, її суть, проявити своє ставлення до неї, запропонувати варіанти вирішення та винести свої роздуми на загальне обговорення. Натомість лікар-куратор намагається наблизити студента до реальних умов діагностики захворювань та лікування пацієнтів. Під час клінічного огляду пацієнтів студенти по черзі під контролем викладача та лікаря-куратора вчать методиці збору анамнезу у хворого, досліджують шляхом методів пальпації, перкусії та аускультативні стан різних органів та систем, намагаються виявити симптоми захворювання, згрупувати їх у синдроми, вста-

новити попередній клінічний діагноз. Базуючись на отриманих знаннях, студенти складають комплексний план обстеження хворого, аналізують результати додаткових методів обстеження, обґрунтовують схему лікування пацієнта. При цьому у студента ми очікуємо формування клінічного мислення, виникнення та усвідомлення причинно-наслідкових зв'язків між етіологічними чинниками, патогенетичними механізмами, розвитком нозології та вибором тактики лікування. Під час клінічного огляду хворих лікар-куратор обов'язково підкреслює важливість ранньої діагностики, необхідність своєчасної госпіталізації хворих, особливо при невідкладних станах, заходів первинної та вторинної профілактики захворювань. Відпрацювання практичних навичок є певним рівнем оволодіння спеціальністю. Студенти вивчають клінічні маніпуляції згідно з запропонованим переліком, який висвітлений у програмі виробничої лікарської практики. Важливою складовою професійного навчання, якій необхідно приділяти увагу під час проходження практики, є формування людських якостей відповідно до фаху лікаря, а саме: здатності контролювати себе, володіти емоціями, адекватно поводити себе в ситуаціях стресу. Під час проходження практики студенти пересвідчуються, що професія лікаря вимагає від нього швидко встановлювати психологічний контакт із незнайомими людьми. Комунікабельність, високий рівень оптимізму, природність бевідникни, чуйність та уважне ставлення до людей, відкритість та легкість у спілкуванні є бажаними рисами лікаря-терапевта. Від уміння спілкуватися, встановлювати та розвивати взаємовідносини з людьми залежить професійна успішність лікаря. Професія лікаря передбачає тривале спілкування з пацієнтами, їх родичами та медичним персоналом. За визначенням експертів для більшості опитуваних пацієнтів найбільш необхідними та бажаними характеристиками лікаря-терапевта є вміння діяти планомірно, добре контролювати власні емоції та почуття.

Студенти п'ятого курсу медичного факультету проходять виробничу лікарську практику з внутрішньої медицини на базі поліклінік міста. Поточний контроль студентів у відділеннях поліклінік здійснюється керівниками – викладачами практики від кафедр навчального закладу та керівниками виробничої практики від медичного закладу. Одним із видів діяльності студента та його контролю керівником практики є ведення щоденника виробничої практики. Оцінювання здійснюється за результатами практичної діяльності студента та за якістю заповнення щоденника практики, згідно з критеріями, розробленими на кафедрі. Результати навчання – сукупність знань, умінь, навичок, набутих особою у процесі навчання за певною освітньо- професійною програмою [4, с.65].

Підсумком завершення проходження студентами виробничої практики з внутрішньої медицини є складання ними підсумкового модульного контролю. Проходження практики впродовж року надає можливість викладачам кафедри допомогти у виникненні нагальних проблем студентам, а також здійснити більш чіткіший контроль за дисципліною, відвіду-

ванням упродовж модуля. Це вказує на гармонійну і завершену співпрацю між викладачами і студентами і є однією з умов успішного впровадження Болонського процесу в виробничу лікарську практику. Позитивний результат на засвоєння переліку необхідних практичних навичок студентами має постійна самостійна та під контролем викладачів робота в навчально-практичному центрі «Медицина». На підсумковому модульному контролі з виробничої практики студенти демонструють набуті вміння та знання шляхом вирішення двох ситуаційних задач та демонстрації виконання практичних навичок. Викладачі проводять оцінювання відповідей студентів на основі критеріїв, які висвітлені в робочій програмі з виробничої практики і доводяться до відома на першому занятті. При вирішенні ситуаційних задач студенти обґрунтовують та формулюють клінічний діагноз, трактують принципи лікування, профілактики та невідкладної допомоги.

Обговорення результатів. Підготовка студента під час проходження лікарської практики спрямована на формування мотиваційної, когнітивної та операційної складових подальшого професійного розвитку майбутніх лікарів.

Нами визначено три основні напрямки навчання з виробничої практики, а саме: формування клінічного мислення, відпрацювання практичних навичок, засвоєння культури спілкування з хворим.

Реформування системи вищої медичної освіти України з метою приведення її у відповідність до міжнародних освітніх стандартів передбачає активне застосування у педагогічному процесі кафедри розроблених адаптованих клінічних настанов та уніфікованих протоколів лікування основних захворювань внутрішніх органів. Студенти разом з викладачем та лікарем-куратором аналізують підходи до діагностики та лікування захворювань з врахуванням відповідних протоколів.

Висновки. Практична орієнтованість викладання лікарської виробничої практики з внутрішньої медицини, що ґрунтується на засадах доказової медицини, розширює світогляд студента-медика, дає можливість майбутньому лікарю незалежно від його майбутнього фаху запідозрити у хворого певне захворювання та вчасно надати необхідну кваліфіковану допомогу з врахуванням міжнародних освітніх стандартів.

Якісна організація виробничої практики з внутрішньої медицини на медичному факультеті дає можливість закріпити практичні навички у реальних професійних умовах. Формування клінічного мислення, відпрацювання практичних навичок, засвоєння культури спілкування з хворим є основними напрямками навчання з виробничої практики на п'ятому курсі медичного факультету на кафедрі внутрішньої медицини №2 та медсестринства.

References:

1. Pchenko AM, Sheiko SV. Vyshcha osvita i Bolonskyi protses. Navchalno-metodychnyi posibnyk. Poltava: RVVPDAA; 2014. P. 316.
2. Niankovskiy SL, Ivakhnenko OI, Yatsula MS. Dyskusiini pytannia Bolonskoho protsesu v medychnii

osviti Ukrainy. Lvivskiyi klinichnyi visnyk. 2014; 1(5)-2(6):46-49.

3. Kozlova HM. Metodyka vykladannia u vyshchii shkoli. Navchalnyi posibnyk. Odesa: ONEU; 2014. P.200.
4. Rashkevych YuM. Bolonskyi protses ta nova paradyhma vyshchoi osvity: monohrafiia. Lviv: Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniki; 2014. P.168.
5. Sandul MS. Konkurentni perevahy systemy vyshchoi osvity SShA. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnogo universytetu. 2015; 4:161-165.
6. Williams RU, Leahy AG de Rassenfosse, R.Jensen. 21 Ranking of National Higher Education Systems. University of Melbourne, Melbourne.2015; 3:233-238.
7. Slaughter S, Taylor V. Higher Education, Stratification, and Workforce Development: Competitive Advantage in Europe, the US, and Canada. 2015; 1:360.

УДК 378.147+614.253.4

РОЛЬ ПРОИЗВОДСТВЕННОЙ ВРАЧЕБНОЙ ПРАКТИКИ ВНУТРЕННЕЙ МЕДИЦИНЫ ДЛЯ ОВЛАДЕНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫМ МАСТЕРСТВОМ СТУДЕНТАМИ ПЯТОГО КУРСА МЕДИЦИНСКОГО ФАКУЛЬТЕТА

Т.В. Мергель¹, У.В. Юсипчук¹, Н.В. Савчук¹,
О.Р. Сарапук¹, В.Ю. Юсипчук², И.В. Сарапук³

Ивано-Франковский национальный медицинский университет, ¹кафедра внутренней медицины №2 и медсестринства, ²кафедра фармации, ³кафедра пропедевтики внутренней медицины, г. Ивано-Франковск, Украина, ORCID ID: 0000-0002-8017-3475, ORCID ID: 0000-0002-7881-0252, ORCID ID: 0000-0002-8885-5796, ORCID ID: 0000-0002-9156-8261, ORCID ID: 0000-0001-9844-0319, ORCID ID: 0000-0001-8250-5843, e-mail: t.merhel@gmail.com

Резюме. В статье показано, какое значение имеет производственная практика внутренней медицины студентов пятого курса медицинского факультета для будущей профессиональной деятельности.

Производственная практика обеспечивает развитие знаний и практических навыков студентов и осуществляется согласно современным требованиям Болонской системы.

Проведение итогового контроля отражает степень овладения навыками самостоятельного обследования и лечения больных и непосредственной подготовки к государственной аттестации, что играет решающую роль для интеграции умений и навыков.

Доказано, что овладеть практическими навыками студент может только на пациенте, то есть изучение специальности должно происходить в условиях, приближенных к профессиональной деятельности.

Показано, что проведение производственной практики осуществляется по концепции постоянного сотрудничества преподавателей кафедры (руководителей практики) и студентов. Руководители практики

должное внимание придают формированию клинического мышления у студентов, отработке практических навыков, усвоению культуры общения с ними.

Важным для студентов является тот факт, что прохождение производственной практики студентов на пятом курсе медицинского факультета осуществляется в течение семестра на базе поликлиник города, что обеспечивает более тесное сотрудничество студентов с руководителями со стороны преподавателей кафедры.

Итак, производственная практика позволяет закрепить практические навыки, полученные в процессе обучения, выработать способность к принятию самостоятельного решения в вопросах диагностики и лечения, освоить порядок оформления медицинской документации, овладеть правилами деонтологии и медицинской этики.

Ключевые слова: внутренняя медицина, производственная практика, практические навыки, текущий контроль, итоговый модульный контроль.

UDC 378.147+614.253.4

THE ROLE OF PRACTICING IN INTERNAL MEDICINE FOR PROFESSIONAL SKILLS OBTAINING BY FIFTH COURSE MEDICAL STUDENTS

T.V. Mergel¹, U.V. Yusypchuk¹, N.V. Savchuk¹,
O.R. Sarapuk¹, V.Y. Yusypchuk², I.V. Sarapuk³

*Ivano-Frankivsk National Medical University,
¹Department of Internal Medicine №2 and Nursing,
²Department of Pharmacy,
³Department of Internal Medicine Propeadeutics,
Ivano-Frankivsk, Ukraine,*

ORCID ID: 0000-0002-8017-3475,

ORCID ID: 0000-0002-7881-0252,

ORCID ID: 0000-0002-8885-5796,

ORCID ID: 0000-0002-9156-8261,

ORCID ID: 0000-0001-9844-0319,

ORCID ID: 0000-0001-8250-5843,

e-mail: t.merhel@gmail.com

Abstract. The article shows the importance of getting the practice of internal medicine. The goal is to expand the practical and theoretical knowledge for the fifth year students of the medical faculty for future professional activities. The practice itself ensures the development of students' knowledge and practical skills and is carried out in accordance with the modern requirements of the Bologna system. Conducting the final control reflects the degree of mastering them, which plays a crucial role for the integration of skills and abilities, self-examination and treatment of patients, and direct preparation for state attestation.

It has been proved that students can acquire practical skills only in cooperation with the patient, that is, studying a specialty should take place in conditions close to professional activity.

It has been shown that the conduct of industrial practice is carried out based on the concept of constant cooperation of the teachers of the department (practitioners) and students. Practitioners pay due attention to the formation of clinical thinking among students, the development of practical skills, the acquisition of a culture of communication with them.

The professional success of a doctor depends on the ability to communicate, establish and develop relationships with people. The profession of a doctor involves long-term communication with patients, their relatives and medical staff.

It is important that passing of the practice of medical students to the fifth year of the medical faculty is carried out during the semester on the basis of the polyclinics of the city, which ensures closer cooperation between students and leaders on the part of faculty members.

The supervisors of the industrial practice are the current control of students in the departments of the clinic. According to the results of practical activity of the student and the quality of filling the diary of practice, according to the criteria developed at the department, students are evaluated.

It has been proved that passing of the practice during the year gives a chance to assist the faculty with the emergence of urgent problems for students, as well as to implement more precise control over the discipline, visiting during the module. A positive result on the assimilation of the list of necessary practical skills is the constant work of students at the educational and practical center "Medicine". At the final module control, students demonstrate their acquired skills and knowledge by solving two situational tasks and demonstrating practical skills. In evaluating students' responses, teachers take into account the criteria that are covered in the work program of practice. When solving situational problems, students justify and formulate a clinical diagnosis, principles of treatment, prevention and emergency care.

Consequently, industrial practice can consolidate the practical skills gained during the learning process, develop the ability to make an independent decision on diagnosis and treatment, master the procedure for the registration of medical records, and master the rules of deontology and medical ethics.

An important role is the quality organization of production practice at the Faculty of Medicine, as the ability to consolidate practical skills in real professional conditions.

Keywords: internal medicine, industrial practice, practical skills, current control, final module control.

Стаття надійшла в редакцію 16.04.2019 р.